

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: נחמה	שם משפחה: ויסבורד
---------------	-------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: גולדפאר		בלועזית Goldfar
שם פרטי איתו נולדתי: חומי	בלועזית Homi	שנת לידה: 25.12.1932 מין: נקבה
עיר לידה: דמבלין	בלועזית Demblin	ארץ לידה: פולין
שם פרטי ושם משפחה של האב: צבי	שם פרטי ושם נעורים של האם: חיה	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: דמבלין	בלועזית Demblin	ארץ המגורים: פולין
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) עליתי לכיתה א'	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמידה	חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא) בארץ הייתי בנוער העובד
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: דמבלין (44-40) צ'רנסטוחוב (44-סיום המלחמה) (שם העיר או האזור ושם הארץ)		
במידה והיית בגטו, ציין את שמו: גטו דמבלין	בלועזית Ghetto Demblin	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו: מחנה צ'רנסטוחוב	בלועזית Camp in Czestochowa	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: מחנה צ'רנסטוחוב	תאריך השחרור: 01.1945	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)	ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור דמבלין	
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מת': הייתי אבל לא זוכרת תאריכים	שנת עליה: 13.5.1948	במידה ועלית באנייה, ציין את שמה: אוניית "תאודור הרצל"

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון

גרתי בדמבלין היה לנו שם בית. אמי הייתה עקרת בית, אני לא זוכרת במה אבא עבד אבל מה שכן, אני זוכרת שלקחו אותי למחנה מעצר מכיוון שחשבו שהוא מרגל. לפולנים היה מחנה צבאי בעיירה שבה גרנו, הם היו ממש רעים אלינו. הם גם אלה ששלחו את אבי למחנה מעצר. אני זוכרת שסבא וסבתא שלי גרו אתנו והיה טוב סך הכול, היו לי עוד 2 אחיות, הן למדו בבית ספר. אני זוכרת את החגים שהינו עושים ביחד, כמו חלום טוב. והינו מקדשים כל שישי וגם סבא היה מתפלל ומניח תפילין. בימי הולדת סבא וסבתא שלי היו לוקחים אותי לחנות שלהם לאכול גלידה היה כיף אז.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

כשהתחילה המלחמה אני זוכרת שהפציצו את העיירה שלנו כי היה שם את המחנה הצבאי של הפולנים שם. לא היה קל בכלל. כשהגרמנים הגיעו תחילה שמו בעיירה גדרות סביב שטח מאוד גדול שכלל בתוכו גם את הכיכר המרכזית של העיירה, את כולנו הכניסו לשטח הזה, זה היה גטו ובצד השני היה מחנה עבודה. רוב העבודה בו הייתה בשדות בתפוחי אדמה. בזמן שאנחנו נכנסנו לגטו ראינו שהביאו את הצ'כים לגור בעיירה שלנו, בבתיים שלנו. יום אחד קראו לכולם לצאת לכיכר המרכזית למיון האנשים מי הולך לעבודה ומי לא. היה הרבה בלגן שם ואימא שלי ואחיותיי עטפו אותי בבדים ובין האנשים שלא יראו אותי נכנסתי איתם לקבוצה העובדת שאמורה להיכנס לעבוד במחנה. למחרת שוב מיון כזה והפעם אימא הבינה שהיא לא תוכל להחביא אותי שוב שם, אז היא הכניסה אותי לתוך בית ושם בתוך כוך כזה מעץ עם עוד הרבה אנשים בפנים היא רצתה להכניס אותי, אני זוכרת שאני צרחתי ולא רציתי להיכנס אז שמו לי יד על הפה ודחפו אותי פנימה, הגרמנים דפקו מלא פעמים על הדלת וצעקו אבל אנחנו לא ענינו ושמרנו על השקט עד שהם הלכו. אחרי זה התגנבנו משם החוצה כל מי שהיה בחוץ נרצח מלא אנשים מתים היו שם ולאחר זמן מה בעזרת קומבינות שהצלחנו לסדר שיעבירו אותי מהגטו למחנה העבודה וכך היה. ואז עבדתי עם אמי ואחיותיי, אוכל לא היה ומי שהיה גונב היו טולים אותו לפני כולם. גם אם משהו היה מחביא קליפות של תפוחי אדמה בכיס היו מרביצים לו והורגים אותו לפני כולם. בזמן שעבדנו שם בשדות היה יום אחד שהנהג בא לקחת את אחותי ועוד חברה שלה בטנדר לעבודה, והוא היה שיכור ממש ועשה תעונה שבה אחותי וחברתה נהרגו. היו אתנו מורות מהעיירה שלימדו אותנו בסתר כי היה אסור ללמד במחנה. תוך כד"ה המלחמה כנראה שהגרמנים הרגישו לחץ מהכיבוש הרוסי והעבירו אותנו למחנה שקרוב לגבול גרמניה בשם צ'רנסטחוב. שם היה מפעל תחמושת, אז בזמן שהתחילו למיין אותנו שוב מי הולך ומי נשאר אמרו שהילדים נשארים פה ומפה הם הולכים למקום שמתאים להם עם בית חם והרבה אוכל, אימא שלי ואחותי היו בקבוצה של המבוגרים, ראיתי שאימא שלי לא רגועה וסוהרורית מאוד. היה עליי איזה מעיל ענק שאיזה חייל גרמני נתן לי ללבוש שהיה עליו פלח ברזל כזה שמסמן את הפועלים. נעמדתי על קצות האצבעות מול הקצין ואמרת לי שאני בת 16 ואני יכולה לעבוד. הקצין צעק עליי ואמר לי להסתלק משם בהינף יד כזה, אני זוכרת שכמה חיילים תפסו אותי והעיפו אותי לקבוצה של הבוגרים ושמו לי טלאי צהוב כזה. את כל הילדים שהיו שם הרגו. אחרי שהגענו למחנה עבודה בתחמושת בהתחלה נתנו לי למיין תחמושת, מה טוב ומה לא טוב. מאיפה אני מבינה בכדורים? בכל מקרה אני לא יודעת מה אני עשיתי אז סתם מיינתי ללא חשיבות והגברת המפקחת שם נתנה לי סטירה חזקה ואמרה שאני מחבלת להם בתחמושת וזרקה אותי משם לתפקיד אחר שיש בו שתי משמרות בוקר ולילה. הכי רעים היו האוקראינים שהיו שומרים עלינו, הם והפולנים ששנאו אותנו. היה שם קצין גרמני חמוד שאהב אותי מאוד, ובעבודה מרוב שהייתי עייפה וללא שינה כמעט הוא היה נותן לי לישון באיזה ארגז כזה שלא יראו אותי, הוא היה המנהל של המחנה עבודה הזה, כולם פחדו ממנו וידעו שמי שקוראים לו למשרד למעלה דמו בראשו. אבל אותי הוא תמיד אהב בגלל שיש לי עיניים כחולות ושיער בלונדיני ככה שאני דומה ללוק הגרמני אז שהוא היה קורה לי אני ידעתי שזה משהו טוב, הוא תמיד היה מביא לי סנדביצ'ים טעימים כאלה וכשהייתי חוזרת למטה הייתי מתחלקת עם החברות באוכל. היה שם גם ספר יהודי שאהב אותי, תמיד אמר לי שאני הבת שלו. כנראה שהזכרתי לו אותה. הרבה אוכל לא היה שם באופן כללי. והצפיפות הייתה רבה ישנו במיתות קומתיים בשורות צמודות מאוד.

אחרי זמן רב של עבודה בגלל שהקצין ההוא אהב אותי הוא מינה אותי להיות שליחה בין מפעלים. כל היום הייתי הולכת בין מפעלים ומעבירה דברים. במהרה המלחמה התחילה להתקרב לכיוונינו והגרמנים רצו להעביר אותנו שוב למחנה אחר בתוך גרמניה. מהר ככל שניתן היה להם הם התחילו לעשות משלחות של יהודים למחנה אז אני הלכתי לקצין הזה שאהב אותי וביקשתי ממנו לשלוח אותי ואת משפחתי אחרונים. קיוונו שהרוסים יגיעו לפה כמה שיותר מהר ושלא יספיקו לשלוח אותנו לגרמניה וכך היה.

הרוסים התחילו להתקדם ממש מהר והגרמנים לא ידעו מה לעשות אתנו אז הם דחפו אותנו למחסן ענקי שהיה ליד המפעל של התחמושת. היינו שם כמה ימים ואז לפתע הגרמנים פתחו את הדלתות והם פשוט עמדו שם ואמרו לנו לחזור למחנה. אז חזרנו למחנה וראינו שהם עובדי עזות כי הם רצו לברוח מהרוסים אבל לא נשארו רכבים במחנה ואז הרוסים כבר הגיעו. אנחנו ברחנו משם והתחלנו לחזור חזרה לדמבלין המקום שבו גדלתי. כשהגענו לשם אנשים גרו לנו בבתים ולא היה לנו איפה לישון. אז איזה אישה אחת כמה בתים ליד שמה אותנו באיזה חור רק שיהיה לנו גג מעל הראש.

כל זה היה בינואר 45. היה מאוד מפיחד ברחובות, הפולנים היו רוצחים את היהודים פשוט קבוצות טרור של הפולנים היו נכנסים ורוצחים. אני זוכרת שאחד השכנים יצא לקניות ושהוא חזר הוא ראה את המשפחה שלו על הרצפה מתים! אשתו והילדים מתים על הרצפה! אימא שלי לקחה אותנו לישון באיזה מלונת שהייתה בעיירה משום שהמלונת הייתה מול המשטרה וחשבנו שאף אחד לא יעשה לנו משהו שם אבל טעינו, הטרוריסטים האלה הגיעו אלינו אבל בעל המלון רב איתם וכך גם האנשים שהיו איתנו. לא נתנו להם להיכנס בדלתות המלונת ולמשטרה לא היה איכפת כלל. הבנו שאין לנו מה לחפש שם ופחדנו על חיינו אז משם נסענו לעיר לודז' דרך קומבינה בנסיעה בתוך רכבת דואר. ושם בעיר לודז' נודע לנו על סיום המלחמה.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

בלודז' חיינו איזה שנה ושם גם למדתי עברית. יום אחד חזרתי מחברה בלילה ועבר לידי שוטר שהיה במקום ואמר לי "לדה קטנה מה את עושה בלילה פה בשעה כזאת? את לא יודעת שהיהודים יוצאים בלילה לחפש אותנו ולקחת לנו את הדם ולהכין מזה מצות?" ואז אמרתי לו "צודק" ורצתי הביתה בוכה. אני זוכרת שאחותי הייתה שם באיזו קומונה כמו קיבוץ בזמנו בעיר. באחד הימים שם הגיעו אלינו יהודים ואמרו לנו שיש אפשרות להגיע לישראל בצורה לא חוקית וקפצנו על המציאה.

התחלנו לעבור בין מדינות. מלודז' לצ'כיה ומשם לגרמניה ולצרפת ומשם עלינו על אונייה בשם תאודור הרצל. היה ממש צפוף שם, מאות אנשים היו על האונייה הזאת. הגענו לגבול הימי של ישראל בלילה ממש ראינו את האורות של תל אביב. ותכננו להתגב דרך החוף לתל אביב אבל לפתע מלא אורות היו מכוונים אלינו זה היה הצי הבריטי שהקיף אותנו ושבר לנו חלק במנוע תוך כדאי זה היה בלגן והתחלנו לזרוק עליהם קופסאות שימורים וכל מה שבא לידיהם ביצעו עלינו ירי וכתוצאה מכך נהרג לנו מישהו.

הבריטים קשרו אותנו לגוררת שגררה אותנו לקפריסין, שם שמו אותנו במחנאות מעצר אבל היה נחמד שם, דאגו לנו לאוכל טוב והיה מרפאה, היו הופעות של אומנים מהארץ ואפילו באה הנבחרת כדורגל של ישראל. אני זוכרת שיום אחד הם לקחו אותנו לים. היה לנו ליווי של 6 טנקים. בסוף אמרו לנו שמי שיש לו משפחה בארץ יהיה רשאי להגיע. ומשום שאח של אמי גר שם זה עזר לנו ואנחנו הפלגנו לת"א.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

כשהגענו לת"א נפגשנו עם המשפחה ומיד התאקלמנו לא היה זמן לבזבז. התביישתי להגיד שאני עולה חדשה. בכל מקרה איך שהגענו ישר הלכתי לנוער העובד לפעולה. ומצאתי עבודה בלשכת המע"ס שיהיה אז. לאחר מכן שרתי בנחל כשנתיים ולאחר מכן חזרתי לעבודה במע"ס. את בעלי הכרתי המילואים ונולדו לנו 4 ילדים (בנים) היום יש לי 16 נכדים ואני מתנדבת בבית חולים כבר 30 שנה. אני מקווה שאלה שעברו את כל הצער הזה ישכחו הכול ולא יחיו בכאב ושהילדים של היום לא ישכחו מה היה ויעמדו איתן מול כל דבר שיכול לגרום לדבר הזה לחזור בשנית

ראיון: בן לביא, עפולה,

אוגוסט 2013